

KRESŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJU KAŽDÚ SOBOTU NA SESTNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok --- 4 koruny — hal.

Na pol roka --- 2 " — "

Na štvrt roka --- 1 " 20 "

Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :

Dr. ALEXANDER ERNSZT,
páp. komorník, kraj. vyslanec.

Majiteľ a vydavateľ :

JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :

Budapest, VIII. ker., József-körút 35.

sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

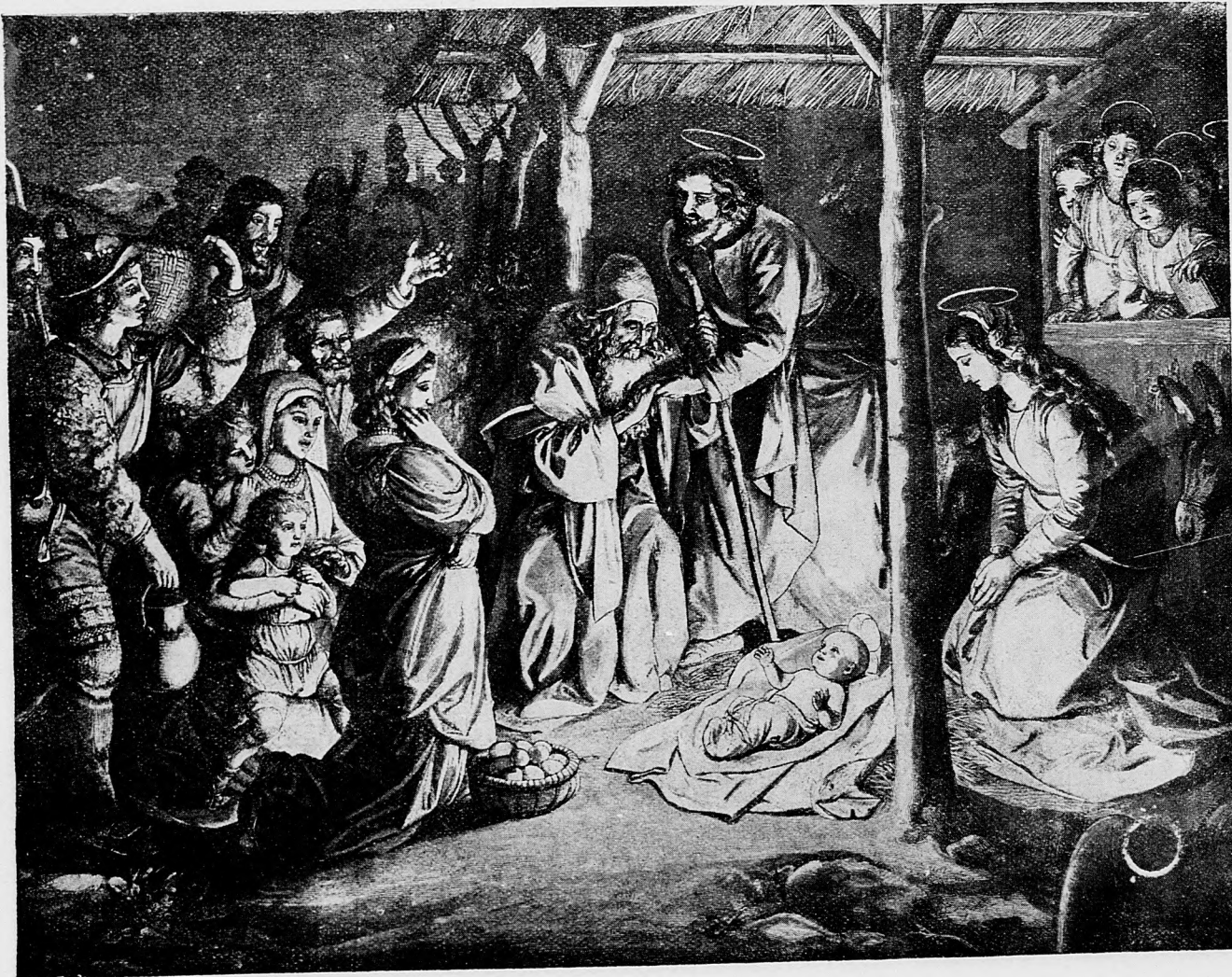
Vianoce.

Veľký sviatok slávia katolíci celého sveta. Pamiatku narodenia Ježiša Krista, Vykupiteľa ľudu hriechmi zputnaného.

Každý veriaci s radosťou chystá sa k tomuto sviatku.

Radosť naplní nielen skvostne zariadené

domy, v ktorých ustavičná hojnosť a veselosť panuje, ale aj chudobné chalúčky, kde lúč blahobytu a spokojnosti snáď len v tento deň vkráda sa. Aj tu vítajú Ježiška, a zdobia zelenú jedličku. Aj tu sa chystajú k sviatku. Vítajú Ježiška s úplnou radosťou, láskou a s posvätným citom. Lebo však aj On bol chudobný, ako oni. A hoc kráľom bol, v biednej maštálke sa narodil. Viac je On

Pastieri klaňajú sa malému Ježiškovi.

chudobných ako bohatých, lebo títo zväčša len z obyčaje a preto pamätajú naňho, aby svojim drahými darmi radosť zaspôsobili. Chudobný ale z lásky a z vďaky slávi deň narodenia Ježiša Krista, že uponížil sa k nemu, že mu nádej dal, že jednúc — jak spravodlive konal povinnosti, a verne zachovával prikázanie Jeho — vezme ho k sebe a obdarí životom večným. Odmenou to bude za súžby, bolesti a trápenia, ktoré v živote podstúpil.

Radosť naplňuje teda každé srdce. Zabudneme na všetko, čo nás trápi a bóle činí, jedine milá rozpomienka opanuje nami. V pamäti putujeme do Betlehema k maštálke, kde svätá Rodina utočistie najšla. Vidíme lúče mimoriadnej hviezdy, ktorá cestu ukazuje k Tomu, ktorý je Kráľ kráľov. Čujeme sbor anjelský spievať: «Sláva Bohu na výsosti, a na zemi pokoj ľudom dobrej vôle.» Vidíme bohobojných pastierov blížif sa k maštálke a vrhnúť sa na kolená pred jaslami, kde sväté Dieťa — ktoré Boh na zem poslal, aby svet vykúpilo — leží. Oh, jak milý výjav! Jaká blaženosť pre veriaceho kresťana! Nevyslovná to láska a milosť Otca Všemohúceho!

Aj my klakneme pred Synom Božím, a chválu dáme Bohu za milosť, ktorú udelif nám ráčil. Aj dary uložíme pred jaslá. Nie zlato, striebro a poklady, lebo toho nemáme, a toho Ježiško ani nechce. Ale čisté srdce, ktoré horí vreľou láskou oproti Nemu, a ktoré naplnené je vierou.

O, bárs by ho prijal! Bárs by sme hodní boli nekonečnej lásky, ktorú oproti nám preukázal! Bárs by sme nikdy nezabudli na obeť, ktorú za spásu našu priniesol! Bárs by sme nikdy nestali sa nevďačníkmi za dobrodenie Jeho! Bárs by sme Ho nezarmútili hriechmi! Ako v tomto posvätnom okamihu žiari srdce naše pravou vierou, nech ono na vždy verné je Ježišovi, ktorého narodenie slávime, a ktorý obetoval sa za nás. Učiňme slub tu pred jaslami, kde spočíva, že verný, spravodlivý a silnej viery budeme. Že kresťanskou láskou budeme oproti bližním naším. Že rozširovať budeme zásady a učenia Kristové. Že postavíme sa oproti prívalu, ktorý pravdu usmrťif chce, chudobných utláča a prenasleduje, a nivočí všetko, čo je kresťanského ducha. Prosme presväté Dieťa, nech nám dá nádeje, že jednúc šťastliví a blažení budeme.

Tento úmysel by mal chovať každý ozajstný

kresťan. Len tento môže vítať srdečne Ježiša. Len tento sa môže tešif narodeniu Jeho. Len tento môže občakávať milosť a požehnanie.

Veď či každému sa narodil Ježiš? Či tí všetci, ktorí skrze svätý krst vieru Jeho prijali, ctia ho ako Syna Božieho? Vzývajú ho, a klaňajú sa mu?

Žiaľ, nie!

Kolko chladných srdc jesto medzi nami, ktoré odvrátili sa od neho! Ani poznať, ani nasledovať ho nechcú. Kolkí zneuctia sväté meno Jeho? Kolkí rúhaju sa Jemu a zneuctia ho, kdežto on nikomu neublížil. Odpustil aj najväčšiemu hriechnikovi a nepriateľovi, lebo nekonečná láska a dobrota bol.

Tu pri jaslách vstúpme do seba a spovedajme sa. Pýtajme sa sami seba: či nasledujeme príklady Jeho? Či vždy chováme v srdci tú úctu a pobožnosť, ktorá dnes nás opanovala? Či len z obyčaje, alebo z pobožnosti a oddanosti oproti nemu slávime Jeho narodenie?

O, spovedajme sa! Venujme telo i dušu Jemu! Aspoň dnes buďme čistí a spravodliví. Uznajme viny naše tu pred jaslami Spasiteľa nášho.

Neudusme hrozbu, ktorá dojde nás pre hriechy. Nezastavme stok slzí. Nech tečú voľne, lebo však On, ktorý tam leží a sladko sní, nezapovrhne nás, neodsotí nás od seba, ale odpustí nám, požehná nás a kráľovstvom nebeským obdarí.

Vernosť, oddanosť, život, smrť a všetko čo máme obetujeme novonarodenému Ježišovi. Jedine Jeho milujeme nadovšetko! Jedine Jeho príklad nasledujeme, lebo s ním požehnanie, blahobyť, šťastie a večný život obdržíme; bez neho ale súžby, nespokojnosť, hriechy a zatracenie.

Kto spasený chce byť, nech pospiecha k jaslám kde Ježiš leží a sní — čistým srdcom a pevnou vierou. Ten istotne šťastlivé sviatky bude mať.

Fatranský.

POLITICKÉ CHÝRY.

Ludová strana na sneme.

To vedia už naši ctení čitatelia, že pred pár týždňami ešte nebrala naša strana účasť na hádkach parlamentárnych. Nechceli sa totiž naši ablegáti zamiešať

medzi Košuthistov, ktorí zastrájali sa proti vláde obštrukciou, to jest, tak zdĺhave a zbytočne rečnili naporad o potrebných a viac ešte o nepotrebných otázkach, ako by boli chceli znemožniť pokračovanie parlamentárne vôbec a vládu tým zbuktatovať. My hneď vedeli sme, že sa tu stvára vlastne len slepenie očí, a že celí tí Košuthisti pekne-rúče umlknú keď bude treba, — veď to už ne jeden raz tak spravili. A tak sa aj stalo, lebo — ako sme to v minulom čísle písali — v najväčšom prúde tej obštrukcie naraz len vstal Franc Košuth a vyhlásil, že obštrukciu proti Széllovi považuje za škodlivú. Széll sa sa mu veľmi pekne poďakoval a bolo po obštrukcii.

Kto tomu bol radšej ako ľudovi ablegáti? Bo teraz už nemlátilo sa to viac na prázdno v tom parlamente: prišli na pretras veľmi vážne otázky, týkajúce sa najzávažnejších záujmov ľudu. Pri pojednávaní tedy týchto vážnych otázok vyrukovala ľudová strana takrečeno celá. A ponač ablegáti naši milujú ľud, teda aj dobre poznajú jeho biedy; ztadiť je, že každé slovo jejích bolo vzaté zo života, bolo skutočne pravdivé natoľko, že to ani liberáli, ani ministri zaznávať nemohli.

Prehovorili ablegáti ľudovi k návrhu zákona o vysťahovaní, potom k 8 zadaným snemovní petíciám (prosbám) so strany stolíc alebo volebných okresov.

Už v minulom čísle boli sme na krátko spomenuli reč p. dr. J. Černocho o vysťahovaní. Chceme ju teraz aspoň čiastočne napísať aj našim ct. čitateľom, lebo reč táto — ako reči dr. Černocho vôbec — vzbudila aj medzi liberálmi veľkú pozornosť. Veľiká schopnosť dr. Černocho záleží v tom, že on povie vláde do očí všetko, aj to najcitlivejšie, čo len ako spravodlivý priateľ ľudu povedať má; a povie to predsa tak, že na jeho slová aj tí ministri len prikyvovať môžu, ba ešte sú mu povďační, že s tak hladkými rukami vie im potriasť štieu.

Reč dra Jána Černocho.

Tento návrh zákona tak mi prichodí, ako pokračovanie istého lekára, ktorí si robí pokusy na nemocnom, bo chorobu jeho ešte nepozná. a preto nevediac mu predpísať určitých dobrých liekov, nuž dá mu len na právu lieky: bude-li osožiť, alebo nebude? — Ja s mojej strany myslím, že my nedocielime týmto zákonom to, čo by sme docieliť mali. Nedocielime to preto, lebo čo sme doteraz prekážali, to isté bude teraz už vláda sama podporovať tým spôsobom, že ona zariadi pre vysťahovalcov istý prieplynný podnik, ktorému zabezpečí týmto zákonom mnohé práva a výhody a ktorý bude oprávnený svojimi oznamami upravovať vysťahovalcov a im cestovanie obľahčiť. Ja myslím tedy, že od týchto čias viacej ľudí bude sa vysťahovať z krajiny, nežli doteraz.

Ale ja vidím istý nedostatok v návrhu zákona, asice to, že nepoukazuje na jednu najhlavnejšiu príčinu vysťahovania. Aspoň na našich horných stranách je tá príčina, že sa páni v úradoch nesprávne a neludsky chovajú naproti ľudu. (Tak je! *Major*: Opravdu až vyhánajú ľudí!) Na základe jedného príkladu z mojeho okresu — ako je na príklad obec Gbely, kde zmedzi 4000 obyvateľov

naraz jesto vzdialených 1200 — nachádzam tak, že príčina tomu je sekirovanie ľudu so strany administratívnych úradov. Každú chvíľu citujú 100—200 ľudí pre malichernosti: nadišputujú naň, že má dvor nečistý, že je to proti zdravotníckemu zákonu, kdežto všetci vieme, že nemožno ani pomysleť nám takého hospodárskeho dvora, ktorý by nemohol slúžny za nečistý alebo nezdravý vyhlásiť, keď by sa mu práve tak páčilo. Teda citujú ich a potom pokutujú na 2 až do 10 zlatých. (*Zoltán Zmežkal*: ale len ľudákov!)

Ján Černoch: Toho roku v jaseňi odbývaly sa na horných stranách veľké cvičenia vojenské. Že kedy budú sa vydržiavať, o tom mal známost každý, aj ten posledný notár dedinský. Až v najposlednejšiu chvíľu začali tam cesty opravovať, a to v takom čase, keď ľud mal zväzať si úrodu s poľa, lebo pre zdĺhavé pršky prv nemohol. A v čas takej súrnej práce vyhánali ich na cesty pod prísnu pokutou. Neráďte sa tedy čudovať, že ľud ten, ktorý je i tak blízko hraníc, ktorí pozoruje to záhraničné riadne úradovanie a priateľské a úslužné chovanie sa úradníkov, on potom porovnáva si týchto úradníkov s našimi, a keď utratí už posledný kus chleba pre práce povinnovate, rozhorčí sa, vyzdvihne požičku na chalútku, opustí domovinu a odvesluje do Ameriky.

Ctená Snemovňa! Často sa spomína tá takzvaná «akcia v Hornouhorsku». Ja myslím, že okolie od Prešporku po Skalicu, a ďalej po Trenčín a po Čacu je tiež Hornouhorsko. A na tomto okolí veľikom nieto ani len jednej fabriky, tak, že chudobný človek, ktorý cez leto vie sa vyživíť letnou prácou, v zime potom nemá si kde zarobiť a nemá z čoho vyžiť. Zakiaľ sa naše hospodárske pomery nezlepšia, zatiaľ neočakávam ja žiadnej nápravy od tohoto zákona. Najsúrnejšia potreba je: ľudu obstaraf výživu, aby si i v zimný čas vedel zarobiť. Po druhé: treba je už raz znovu usporiadať pozemkové dane, aby sa na malé gazdovstvá neváľala taká ohromná daň, jakej ľud už splácať nevládze. Treba je aj druhotriednu daň znovu usporiadať, to jest daň tých, ktorí krome chalúčky a malej zabradky nemajú nič iného. Nech povedia páni ablegáti z Trenčianska, či nemám pravdu, keď hovorím, že v Trenčiansku veľa je ľudí takých, ktorí iba chalupu a záhradku majú, od čoho platia po 1 korune 60 hal. priamej dane, k tomu krajinskej prirážky 64 hal. Potom osobnú daň od hlavy 4 až do 8 korún. Tak potom aj ten najchudobnejší domkár, ktorého chalúčka viacej podobá sa chlievu než bývaníu pre človeka — má prinajmenej 20 korún dane platiť, ktorých si v Trenčiansku zarobiť nijako nemôže, lebo sú tam veľmi nízke platy pre gazdovských robotníkov. Ale štát chce predsa vyprešovať tú porciu z neboráka. Čo robiť tedy? Rozoberie chalupu, popredá brvná z nej, predá i grunt so záhradkou a odchodí do Ameriky. Pod týmto titulom ten chudobný človek tolko dane platí ako barón Popper alebo Ostrolucký, gróf D' Harcourt a gróf Königsegg, ktorí ale, ponač v krajine nebydlia, nuž neplatia žiadnej dane osobnej (od hlavy). Toto je nespravodlivé, a zakiaľ takáto daň zotretá nebude, tak neprestane ani vysťahovanie ľudu z Hornouhorska.

Na konci reči svojej majstrovský vyučil Černocho vládu, ako sa má starať o duševné záujmy našich amerických Slovákov. Spomenul to, o čom sme aj my boli už raz písali, že do Ameriky prichádzajú z istého biskupstva nášho kňazi, ktorým ale americkí biskupi splnomocnenie dať nechcú, a bez takéhoto účinkovať taký kňaz nesmie, bo darmo odvoláva sa na to, že má od svojho uhorského biskupa splnomocnenie. Žiaden biskup, a tak ani uhorský biskup nemá práva poriadky ustanoviť pre územie iného biskupstva. Tak je to dľa práv a zákonov cirkevných. Moje presvedčenie je, že v Amerike nedá sa nič robiť v záujme náboženských potrieb našich vysťahovalcov, iba s porozumením rímskej stolice. Nemám vedomosť o tom, zdá-liž vláda uhorská mala s Rómom s tohoto ohľadu vyjednávanie, (Széll: už poldruha roka si dopisujeme!) ale sa teším tomu, že ráčite opierať sa teraz na našu rímskokatolícku cirkev, aj som presvedčený, že kňazi tí, ktorí zanechajú tu svoje postavenia odchodia von za ľudom, že títo budú práve tak vernými vlasti svojej, ako boli tu doma.

Gróf Wilczek — Michal Artim.

Gróf Wilczek rozoberal návrh zákona o vysťahovaní s ohľadov právnických a štátoprávných. Menovite zazlieval to, že dľa tohoto návrhu dáva sa príliš veľká moc ministrom a vláde vôbec. Veď návrh tento dosť málo určitého ustáľuje, lež len dáva istý smer, dľa ktorého má vláda pokračovať v prevádzaní tohoto zákona nariadeniami. Nuž a kto vie, že ako budú vykládať sebe zákon tento budúce vlády? Kde máme zábezpeku o tom, či nedajú budúce vlády taký smysel zákonu tomuto, o ktorom sa nám teraz ani nesníva, a ktorý docela protivíť sa môže tým úmyslom, ktoré viedly nás v utvorení zákona?

Táto reč grófa Wilczeka bola skutočne hlbokého a vážneho obsahu, preto je nám ju tu aj ťažko zopakovať, ale tým väčšiu vzbudila pozornosť v snemovni.

Michal Artim prizvukoval, že on nedrží za cieľu primerané to, keď sa tu len na prázdno reční, ale hlavná vec je: prizreť sa dobre, čo vlastne tomu ľudu schádza, a mali by sme sa o to postarať, ako priviesť vlast do rozkvetu a dať ľudu toľko slobody, aby sa aspoň tu doma cítil a nie ako cudzí. Všetci vieme, aký ohromný vplyv mali na voľby úrady a židáci od najmenšieho až po najväčšieho. Nuž rozumie že čia vôľa uplatnovala sa pri voľbách, toho vôľa (totiž úradov a židov) uplatnovala sa aj vo vynášaní zákonov, a o ten ubohý ľud nestaral sa nikto ani za mak. Ba ešte aj pri pravosúdi zjavoval sa vplyv ten; aspoň viem na to pád, že istý liberálny volič citovaný súc pred súd, priniesol si ta sebou pismo — certifikát, i odvolával sa, že «však som ja prosím ponížene na pravú stránku hlasoval, aj cedulku mám tu hľa na to.» — Dosť na tom, že ostrie našich zákonov všetkých namierené je proti ľudu chudobnému v prospech úžernikom. A tak keď sa cudzí svet pasie na majetkoch našich, naša krv vlastná nútená je hladáť si výživu a slobodu v Amerike.

To strašné pokutovanie voličov peniazmi je tiež na

velikej príčine vysťahovania. V mojom okrese to už na toľko priviedli, že slúžnovci už ani sami nevedia udať počet tých pokút.

V mojom okrese pridáva sa ešte aj tá zvláštna príčina, že začínajú rad-radom vysádzať pasienky, na ktorých bolo dovolené od vekov pásť ľudu statky svoje. Teraz ponosujú sa mi tí chudáci, že ich pozbavujú všetkej živnosti len pánom k vôli, aby títo mali pohodlné polôvky. Nuž tak hovorí si ľud, že odvandruje preč a nechá tu pánov a židov, nech pasujú sa s vlkami, a že vrátia sa až potom, keď ti vlci všetkých pánov a židov požerú.

Návrh zákona o vysťahovaní vo všeobecnosti, akožto základ k podrobnému pojednávaniu prijala snemovňa celá.

Nasledovalo rokovanie o podrobných paragrafoch zákona. Pri pojednávani o týchto vyznačili sa zvlášte naši gróf Wilczek a Alexander Simonyi-Semadam na toľko, že daktoré návrhy jejich aj sám minister Széll si osvojil.

Ján Molnár.

Stolica siládska zadala prosbu snemovni, v záujme rozkvetu domajšieho priemyslu.

Veľmi vážne prehovoril k tomuto predmetu *Ján Molnár*. Zpomenuť, že často vytýka sa jednotlivcom, že na miesto domajšieho priemyslu podporujú cudzozemské dôrobky len preto, že tieto lacnejšie sú. Ale nečakajme od jednotlivcov dobrý príklad v podporovaní nášho priemyslu, lež nech sa páči aj vláde a stoliciam ako aj mestám naložiť, aby pri svojich objednávkach ohľadom boli na domajší priemysel. Kolko papieru, kancelárskych zariadení potrebujú stolice a mestá: otázka je, zdá-liž od našich alebo od cudzozemských obchodníkov kupujú sa veci tieto? Tu sú potom rozliční sluhovia úradskí. Otázka je, zdá-liž šatstvo týchto: súkno, šnúry, gomby, kepene atď. sú z domajšieho priemyslu alebo z cudzieho? Tu sú obecné domy a školy. Všetko to potrebuje rozmanité zariadenie. Nuž či tie mnohé veci ako: kachle, mapy, dvere, obloky, schody, tabule, atď. atď. sú z domajšieho priemyslu. Navrhujem tedy, aby sa prosba siládskej stolice *dobroprajne* doručila nielen p. ministrovi obchodu, ale aj ministrovi vnútra, aby upravil právomocnosti, mestá a obce, by svoje potreby zaokrývali, jestli je len možno, vždy domajšími dôrobkami.

V tom istom smysle rečnil aj dr. *Fraňo Major*, odporúčajúc vláde, aby už ráz celý zákon o priemyslu zmenila, lebo pri takom zákone sa domajší priemysel na žiaden pád rozvinúť nemôže. Od kedy som v snemovni tejto, vždy ohlasujem sa za zmenenie priemyslovho zákona a zotretia «slobodného priemyslu», ale nadarmo. No úfam, že táto palčivá otázka konečne musí tiež ráz prísť na prietras.

Dr. Alexander Ernstszt.

Prednesená bola prosba stolice prešporskej za zmenu zákona volebného.

Hlavný redaktor našich novín hneď vstal a ohlásil

sa prvý k tomuto predmetu. Obsah reči jeho je nasledujúci:

Prosba táto má pôvod v radikálnych kruhoch prešporských, ale toto ani najmenej neodstrašuje ma, aby som prosbu túto v úplnej miere odporúčal. Pán ministerpredseda to tvrdí, že zvýšil vraj počet voličov. Ale on zvýšil počet len v pomere oproti bányckým popisom, a aj tak je to jeho zvýšenie tak malicherné, že v tom veru žiaden pokrok vidieť nemôžeme. Lúbil by som, keby pán ministerpredseda bol láskavý už ráz na tú otázku odpovedať: koľko bolo voličov roku 1848, keď počet obyvateľstva neprevyšoval 10 millionov, kdežto dľa úradných výkazov dnes máme obyvateľstva do 20 millionov, a z týchto je voličov len asi jeden million. V mestách nemáme už neodvyslych voličov. Meštianstvo voľakedajšie, takrečeno úplne zaniklo. A zpomedi malopriemyselníkov pripadá na 10.000, iba jeden tisíc voličov, preto že najviacerí sú tak chudobní, že ani jedného pomocníka nie sú vstave zamestnávať. Patrne badám, že zákonov jesto u nás nadostač, ale práva a spravodlivosti pramálo. Máme hospodárov, platiacich 50—60 korún priamej dane, ale že majú pole svoje v dvoch chotároch, nuž preto nemajú práva volebného.

Okrem toho, môžem povedať, že terajší zákon volebný je jednoducho nesmysel. Pán ministerpredseda i sám uznal to, keď musel zvláštne nariadenia vydať hlasy popisujúcim kommissiam. On odvolával sa vtedy na zákon z roku 1874. Ale tento zákon zase odkazuje nás na V. čl. zákona z roku 1835. Tento posledný, starodávny zákon vypočítuje štvrtky z urbarialných sessií. Ale čo-že, keď práve tieto štvrtiny sa niakým činom dnes už vykázať a ustáliť nedajú. Uznáva to i prešporská stolica, keď tvrdí, že ustálenie tých štvrtsessií, je holá nemožnosť. Nuž že jako potom zaobchodia hlasy popisujúce kommissie, o tom môže mať vedomosť aj pán minister obchodu, lebo v okrese jeho jestvujú také obce, ktoré počítajú až 12 tisíc duší a majú pritom iba 9 voličov! Moja mienka je, že takto ďalej pokračovať nesmieme, a nesmieme celé vrstvy akoby v putách nevolnosti udržovať. My nesmieme báť sa sociáldemokracie; *nech sa páči im prísť sem, nech vidíme sa zoči-voči, a tak spoločne pretriasajme záhadné záležitosti.*

Bárs pochádza prosba táto aj z prameňa radikálneho, ja ju preda celou úprimnou dušou odporúčam a podporujem, bo obávam sa, že v okamihu vzbúrenej pomsty preda len vydobyjú si tohoto práva.

Ján Molnár tiež obsirne mlúvil k tejto otázke. Dokazoval, aký špatný pomer je medzi volebnými okresmi, keď v niektorom nemáme ani 200 voličov, kdežto v inom nachodí sa ich až do 7—9 tisíc. Treba tedy správne znovu usporiadať okresy volebné. Ale ešte vážnejšie je, aby sa ten starodávny spôsob hlasovania už raz zmenil. Načo je treba tolko ľudí pratať na jedno miesto, a prečo žiadať, aby každý verejne musel hlasovať v prítomnosti predstavenstva, ktorého sa bojí, a to veru základne bojí? Nuž pri takýchto volbách mnoho ráz prestáva všetká poctivosť občianstva; dokazujú to zrejme poslednie voľby,

áno ešte aj tie najnovšie, veď koľko ich musel súd zrušiť pre protizákonné a nemravné figle? Že pri takomto zákone volebnom pohltne taká voľba aj 20 tisíc korún, a to s každej stránky, tomu sa nečudujem. A všetko toto nemuselo by tak byť, *keby sa hlasovalo po obciach, a keby sa hlasovalo tajne!* A preto ja veľmi odporúčam prosbu stolice prešporskej, a navrhujem: nech oddá sa táto prosba ministrom vnútra s tým dodatkom, aby ešte *za obdobia terajšieho snemu predostrel návrh zákona o zmene volebného zákona*, tak, žeby budúce voľby už dľa takéhoto nového zákona sa prevádzaly.

Ministerpredseda Széll odpovedal hneď na reči dra Ernsta a Jána Molnára.

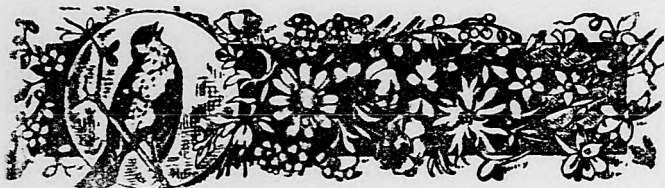
Z jeho odpovedi len to vidíme, že on veru terajší, pre liberálov veľmi výhodný zákon volebný na žiaden pád nechce zmeniť. — No, my pýtame sa teraz tých «Slovenských Novín» takto: A keď vy tak vždy vychvaľujete liberalizmus, že len on — vraj — osvobodil ľud od poddanstva, že on len dal ľudu svobodu shromažďovania sa a právo hlasovacie: nuž tedy prečo ten váš liberalizmus tak kruto-hlavate prekáža ľudu chudobnému, aby aj on mal ľudí svojich na sneme? Veď preda chudobných ľudí je najviacej v krajine: a teda títo majú len bez všetkého práva znášať farchy, ktoré liberáli a židia naň naváľajú? Aspoň netárajte o svobode, lebo to je mizerná svoboda, keď v mene ľudu vynášajú sa zákony, a to bez najväčšej väčšiny ľudu a proti nej.

Ján Molnár o exekúciach.

Ctení čitatelia nášho časopisu pamätajú sa, že o tých nešťastných exekúciach už bol jeden raz zadal Ján Molnár jeden veľmi dobrý a spravodlivý návrh. A vtedy minister pravosúdia aj prisľúbil, že starý zákon zmení, ale čo nič, to nič. Teraz, keď stolica siládska zadala snemovní prosbu, aby sa tie poriadky exekucionálne zmenily a zlepšily, zase zopakoval Ján Molnár svoje výborné dôvody. Poukázal na to, že zákon starý o tých exekúciach je síce dosť mizerný, a preda na všetky strany exekuje sa a zpredáva veselo proti všetkým zákonom — a ľud biedny márne odvoláva sa na zákon ten. Následkom tých exekúcií hrozne tratia sa v Uhorsku malé gazdovstvá. Ja teda túto prosbu chcem s dobrozdaním snemovne odporúčať ministrom pravosúdia aj ministrom finančnému, aby sa zákon o exekúciach zrevidoval a po druhé, aby sa ustálila istá veľkosť majetku, ktorá ani zpredať, ani podeliť, ani za porciu exekovať a zpredať sa nesmie. Takéto poriadky sú už aj v iných krajinách, menovite v Amerike, a všade dokázaly sa byť veľmi životaschopnými. A ja som presvadený, že našich malých hospodárov nepostavíme na nohy zatiaľ, zakaľ sa istá veľkosť pozemku, potom nábytok aspoň jednej chyže, potraviny všetky v dome, surový maieriál remeselníkov, pár zápraže a všetky hospodárske náradia, obilie na siatia, potraviny pre rodinu aj pre statok na 6 mesiacov potrebný — zakaľ sa toto všetko nevymieni zpod farchy exekúcie, tak, aby tie veci nikdy exekovať sa nemohly, nuž za ten čas pôjdu naši gazdovci vždy dolu vodou.

Nali by sme ešte napísať dakoľko strán o rečiach *dr. Majora*, o hospodárskej vysokej škole; *Geyzu Szüllő*-va, o chudobných žiakoch; o interpellácii *Štefana Rakovského* v záležitosti vyrovnania Uhorska s Rakúskom; *Jána Trubinyho*, o nedeľnom odpočinku od práce; *dra Alexandra Ernsta*, o tomže predmete; *Franca Buzátha*, o prácach pre núdzných robotníkov; a *Pavla Kovácsa* veľmi rozumnú a miernú reč, povedanú o národnostnom zákone.

Všetky tieto reči nebolo možné nám dať vytlačiť do čísla tohoto; no uvedieme ich radom v čísle budúcom.

BESEDNICA.

Na území Kazárov.

(Dokončenie.)

Zelig tají Gottesmann žalobu dvíha. Konečne Zelig dobrá myšlienka napadne, a takto prehovori:

— Pravda, munkáčsky špiritus je 79-grádový?

— Tak je — odpovedá Gottesmann.

— Jankel Nathanov ale 76·05-grádový.

— Čistá pravda — kontruje Gottesmann.

— Tak teda merajme. Jestli je 79-grádový, tak je z Munkáču, jak ale je 76·05-grádový, tak je z Doliny.

— Múdra reč. Merajme — hovorí Gottesmann s pekelným úsmevom.

Merostroj 76·05 grádov ukazuje. Gottesmann náhli s protokolom. Ten hore vezmú, a vpíšu doňho, že ten špiritus je prienosný. Gottesmann, akožto znalec podpíše protokol, a hotový je prisahať, že je to ukradomky dovezený špiritus. Potom s vífazoslavným úsmevom pozre na Zeligu. V tomto okamihu Zelig postaví sa pred Gottesmanna, hľadí mu meravo do očí a hovorí:

— Odprisahaš na Jehovu, že je to prienosný špiritus?

— Odprisahám.

— To, čo hovoríš obanuješ a odtajíš.

— Nie ja. Pravdu hovorím. Nikdy nebudem tajiť.

— Povedz ešte raz, že je to ukradomky dovezený špiritus.

— Aj storáz budem opakovať: všantročený špiritus.

— Lenže nie ja som ho ukryl, ale ty.

Gottesmann sa chutne zasmial. Aj financi sa smiali. Rychtár a boženik, ktorí boli prítomní, ale do rozhovoru sa nemiešali, predstúpili. Rychtár hovorí:

— Videl som v noci, keď Gottesmann do Katzovej pivnice súdok vguľal. Nech sa páči pozreť súdok. Celý je zablatený, a to preto, lebo pri bráne je bahno. Dvaja sme boli mimo Zeligu. Ja, aj tu hľa boženik. Tam sme sedeli

na nátoni. Videli sme každý pohyb toho nočného všantrovnika.

Gottesmann prehral vojnu. Odsúdili ho.

Toto není vymyslená bájka. V obci Zugó sa stala táto udalosť. Nie k obveseleniu čitateľa som ju napísal. Musel každý zbadáť, že kolko pletichy, podvodu, vtípu, šelmovstva, šikovnosti, opovážlivosti a prehnanosti sa nachádza v tomto žartovnom kúsku.

(Takito lotri napadli Rusov. Oborili sa na nich. Obsnuvali ako pavúk muchu. A tú istú prácu konajú, čo aj tento. Vycieľ ľud, pokiaľ kvapka krve a iskrička života je v ňom. Cieľ svoj prevedú, jestli vláda s celou prisnosťou nepostaví sa oproti týmto zbojníkom. Lenže milosrdenstvo a láska nesrovnáva sa s liberalizmom. Neslobodno zabudnúť, že o židoch je reč. — Poznámka prekladateľa.)

Čím vo väčšom počte dochádzajú k nám kazári, tým vo väčších húfoch vystahujú sa Rusíni do Ameriky. Dotieravá črieda vytisla domorodcov. A toto už 30 rokov trvá. Jeden kazár vytisol 4—5 Rusínov z praotcovského rodiska. Kazár všade sa ukázal, prítomný bol pri každom obchode, a tak sa počet jejich zpäfnásobil. Do teraz už 60 tisíc Rusov vyvandrovalo do severnej Ameriky. Týchto ruská vláda vzala pod ochranu. A aby ich od svojej bývalej domoviny docela odcudzila, poslala medzi nich dobre platených vodcov a kňazov. Buduje školy a kostoly. Ich záujmy ruskí konzuli zastupujú. Stará sa, aby ľud stály zárobok mal. Zriadila spolky, ktoré starosť majú o chudobných, a ktoré opatrujú nemocných. Súdy ale na to hľadia, aby roztržitosti vyrovnaly sa. V novšom čase z Beregu neberú sa toľkí do cudziny, lebo Eganovo pôsobenie zdržalo ľud; tým väčšmi riedia sa obyvatelia Marmarošskej župy. Egan s pomocou kňazstva aj tu počal potravné a úverkové spolky zakladať, lenže vrchnosť nie žeby na pomoc bola prispela a zaujala sa chudobných kresťanov, ba naopak, prekážky robila a vytýkala, že tým dosavadne kupectvo utrpí veľké škody. Neskôr síce privolila vrchnosť, aby sklady na tovar zariadila obranná komissia, lenže pod tou výnimkou, že len tie veci budú smieť predávať, ktoré ona (vrchnosť) vyznačí. S falošnou hlúposťou práve také články určila, ktoré chudobný ľud nepotrebuje. Takto obrátila kazárske sklepy, uznajúc, že to k liberalizmu patrí. Dľa týchto hlupákov to je opravdové kupectvo, keď kazár ocot, kvasené ugoroky, lemeš, podošvy na krpce, petroleum a iné veci kúpi, a o 500 procentov drahšie predá, alebo dá na bôrg, kde tých 500 procentov až na 1500 narastie. Áno, dľa týchto pánov aj to patrí k obchodu a k vývinu kupectva, aby sa Rus čím častejšie ohltal a s plnou hlavou hlúposti robil a následkom toho chalupu a z pod hlavy vankús mu zpredali... Pfuj! Od kedy sa nazýva úžera kupectvom? A na základe ktorého mravného alebo krajinského zákona treba úžeru nielen zastávať, ale prednosti jej dávať?

(Na toto len liberálni páni v Marmaroši vedia dať odpoveď. Ale ako vidno z Kaffkovho vyšetrovania, týmto nebolo dosť, čo od kazárov za odmenu dostali, ale ešte aj obecnie peniaze pokradli a pomáhali kazárom hladu-

júcich sedliakov zdieraf. A to všetko pod kepeňom liberalizmu a vlastenectva prevádzali. Haňa! — Poznámka prektadateľa.)

Teda vidno do čista, že úradné osoby samé pomáhali kazárom pri zbíjaní. Úbohý Iud, keď o všetko prišiel, a jedine život mu zostal, do Ameriky sa bral, aby hladom nezahynul. Kazári aj z tohoto mali a majú až po dnes choseň, lebo ako najatí agenti so všelijakými slubami vábili Iud. A to verejne. Dvojnásobný ošoh majú z toho. Podujimateľ, ktorý vyťahovanie vedie, istý procent im platí, z druhej čiastky však za lacný groš pokúpia imania vyťahovalcov. Za pár mesiacov viac tisíc Rusov vyvandrovalo z Marmarošu. Doktoré okolia podobaly sa roju, ktorý pobúrili. Všetko sa pohlo: človek, statok, dom, náradia, lebo všetko na peniaze obrátia, aby odísť mohli. Týchto aj Egan márne odhovárať. Damo ich plašil, jak neistý osud čaká na nich. Biednejší budú ako doma. Ani len uhom nekývli, lebo kazári sami ich vábili a so slubami mámili.

— No, a prečo židia neidú do Ameriky? — pýtal sa Egan.

— Lebo tých dobrý kráľ nenávidí. Tým nedá zeme, ale nám áno. My ideme, lebo korunný princ: Rudolf nás čaká. Nezomrel, ale šiel do Ameriky, žeby úbohým Rusom novú domovinu zriadil.

Toto je viera Rusov, ktorú nik nevykorení z nich. Takto vykvrácala jedna národnosť pod kazárskym panovaním.

***

(Pridatok.) Cený čitateľu! Tieto ukrutné udalosti, ktoré sme tu opísali, nie v najtmavšej Afrike, medzi divými ludožrútmami sa dejú, ale v Uhorsku, kde o práve, zákone a spravodlivosti tolko rečnia, lenže ani jedno v úcte nedržia. U nás, v tejto šťastlivej krajine, kde postavili modlu liberalizmu, ktorej blázni klaňajú sa, a ktorú temianom osmrádzajú, kynozia kazári kresťanov. V mene liberalizmu prevádzajú tieto zbojstvá, lebo však len liberalizmus pomáha kazárom, aby vládnutie nad celým národom našim do moci dostali.

Mikuláš Bartha nepovedal všetko čo zkusil; aj to málo, čo napísal, v úkryte chcel držať, jedine len k Eganovej obrane pustil to pred verejnosť. Lebo to sviňstvo a šialenstvo bolo, čo s týmto statočným človekom deň po deň robili bezmála všetky peštianske noviny. Nie menej ako 750 špinavých článkov písali oproti nemu židovskí čarbári preto, že mizerných Rusov pod ochranu vzal, a vojnu vykázal živáňskym kazárom. Jeho zakročenie hneď zprvu malo aké-také výsledky, lebo štát pod ľavnými podmienkami dal pašienky, lúky a role do árendy biednym Rusom. Dostali dobré dojnú (tyrolské) kravy, ktoré za päť rokov bez interessu užívajú, a len potom vynahradia kúpnu cenu. Statok však ich vlastnosťou zostane. Jak potravne tak i úverkové spolky tiež mali aj majú svoj dobrý účinok. Egan mnoho dobrého a užitočného bol by previedol, lenže ho zavraždili, alebo, ako sa úradne udáva: zmárnil sa vraj sám, lenže nik nevie jak a prečo? Síce komissia, ktorá túto obrannú prácu vedie, koná povinnosť.

Aj minister Darányi preukazuje dobrý úmysel oproti tomuto pohybu, lenže roky prejdu, a štát stá-tisíce musí vynaložiť, aby Rusov znovu na nohy postavil.

No, a či to muselo byť? Musel ten Iud tak ďaleko upadnúť, keby prekliaty liberalizmus nebol kazárom volkal? Keby úradné osoby neboli do služby týchto zlodejov vstúpili? Večítá haňa to pre liberálov, že skoro pol miliona kresťanov do otroctva tej najdivokejšej nácie upadlo. No už pri tomto preukázali riaditelia krajiny a draho platení tamojší úradníci celú ich schopnosť, vedu, vlastenectvo, povolanie k úradu, ktorý za veľký plat zastupovali. Ale na slzy, ktoré Rusíni ronili a ronili, na súžby, ktoré telo a duša jejích cíti, nemali by zapomenúť. To nech je jejích pomníkom nad mohylou! . . .

Práve keď tieto riadky píšem, vydal minister zákon (síce ešte je len návrh) o dovandrovaní cudzincov. Tešil som sa, že o kazároch osobitne bude pojednávať. Ale o tom ani stopy v návrhu. Všeobecne vypráva sa tam o dovandrovaní cudzincov. Lenže kolko Francúzov, Angličanov, Turkov, Španielčanov, a iných občanov sa chce u nás udomáčiť? Tých ľahko by sme mohli na prstoch počítať. Tak tedy, kto sú tí cudzinci? Poľskí, ruskí a rumunskí kazári. Lenže týchto opatrní minister obával sa v návrhu spomenúť a oproti nim prisne zakročiť. Ktože by sa z liberálov opovážil oproti kazárom postaviť?

V spomenutom zákone pekne je to napísané, ako majú úrady zakročiť oproti cudzincom. Ktorí z tých môžu v našej krajine šiator svoj založiť, a ktorého môžu vyšupovať. Lenže oproti kazárom toto nariadenie nič nestojí, lebo tých súverci zastanú a pomoc im dajú. Cudzí kazár, hoc len všivavý kaftan má a nič iné, smele môže povedať hocktovej úradnej osobe, že má sa z čoho udržať, lebo istý je o tom, že tých 800 tisíc židov, ktorí v Uhorsku bydlia, nenechajú ho zahynúť, ale dajú mu spôsob k výžive a k zdieraniu. A tak časom kazári celú krajinu zaplavia a národ náš vyjde na osud Rusov. Kazári, ako špinaví žobráci a kmíni dôjdu k nám, ale ich potomci pomaďarčia si mená a budú z nich Hunyadovci, Rákóczoeci, Eszterházoeci, Forgácsovci atď. Zastúpia úrady. Budú z nich fiškáli, sudcovia, ablegáti, ministri a podobní veľikáši. Styknutie budú mať s najväčšou triedou. Vplyv budú mať na riadenie krajiny. A ako patentní Maďari, naduto budú sa odvolávať na predkov svojich, ktorí sem s Árpádom prišli a domovinu založili. Národnosti však upodozrievajú a za vlastizradcov budú vyhlasovať. Kresťanstvo tiež len urážky a potupu bude od nich trpieť. Takáto budúcnosť čaká na nás. A vzdor tomu liberálna vláda žiadne prisne pokroky nerobí, aby národ od tejto záhuby zachránila. Ten zákon (návrh) čo nedávno predniesla, ceikom nič nestojí. Tu štát prisne má zakročiť. Nesmie ohľad brať ani na Rotschilda ani na Vésziho (Weis), či sa im to páči alebo nie. Osobitný zákon treba doniesť o kazároch a pod ostrou pokutou ho aj previesť. Cudzieho nepustiť sem, a tých, ktorí u nás upelešili sa, zaraz von vyhnať. Nazbýjané majetky jejích tým prinavrátiť, od koho ich nakmínili. Táto otázka len takto sa dá spravodlivo rozlúštiť. Keď Rusko a Rumunsko vie ná-

rod svoj brániť oproti živánom, to je povinnosťou aj našej uhorskej vlády. Všetky iné prostriedky a zákony nič nestoja.

Naše heslo je: «von kazárov z Uhorska!»

Prekladateľ.

CHÝRNIK.

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme ctených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prilepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačенú adresu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany poľahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžeme urobiť takým neprávosťami ako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú.

Vydavateľstvo novín.

Smrť. Maďarského spisovateľa Mórica Jókaiho stihnul ťažký úder: brat Karola Jókai zomrel 19. t. m. v obci Hadhalma pri Pápe vo vesprímskej stolici v 89. roku života. Zosnulý zúčastnil sa r. 1848/49. v boji za slobodu a potom bol predsedom sirotskej stolice v Komárne. Neskôr utiahol sa ku svojej dcére vydatej v Pápe za Ludvíkom Ihászom na odpočinok. Jeho dcéru Jolánku vzal si za manželku bývalý minister kupectva Alexander Hegedüs, ktorý so svojou rodinou už aj odcestoval na pohrab svojho testu. Mórica Jókaiho tak zronila smrť brata, že teraz chorý leží na svojom budapeštianskom byte.

Škola pre gazdiny v Gedelove. Minister orby Ignác Darányi uzavrel, že budúceho roku v Gedelove sriadi školu pre gazdiny, ktorej jednou veľmi dôležitou úlohou bude vyučovanie ženských v chove drúbeže, v sušení ovocia a v poľnohospodárskom priemysle a ako treba zúžitkovať tie hospodárske výrobky, ktoré patria medzi úlohy dobrej gazdiny. Škola bude výlučne praktická a v prospech napredovania poľného hospodárstva čaká na ňu veľká úloha. Hľa takáto škola potrebná je aj u našich slovenských horňo-vidieckych rodinách.

General Czech. Jeden vynikajúci hrdina boja za slobodu generál Czech už od dávna sa chystá z Ameriky do svojej vlasti, do Uhorska. Tohto leta 80ročný hrdina chcel sa vydat na cestu ale ho prekazila v tom nemoc a

ako teraz oznamujú, ani niet nádeje, že by sme Jána Czecha ešte kedy uvideli. Starý pán poslal lekárske vysvedčenie, ktorým dokazuje, že je veľmi nemocný a že vôbec nie je vstave vydat sa na morskú cestu.

Aké budú Vianoce? Segedínsky Meteor, ktorý terajšie ľavné počasie dobre vopred predpovedal, hovorí, že dľa dosavadných badaní možno očakávať, že budeme mať čierne Vianoce a novšia zima len potom nastúpi.

Socha grófy Antonie Andrassy. Z Rožňavy píšú, že tam zaviedli pohyb, aby nedávno zosnulej manželke grófa Dionýsa Andrassyho postavená bola socha.

Povodeň v Prešporuku. 19. dec. popoludni o 1. hod. pohnul sa na Dunaji ľad a sobral pri vyhlbení riečišťa upotrebované veľké elevátory, ktoré postavené boli na jednom lešení spočívajúcom na 180 pilótach. Majiteľkou strojov je budapeštianska firma «Hofbauer a Lehner», ktorá týmto utrpela vraj 30.000 korún škody. Keď sa ľady pohly, Dunaj bol na 230 centimetrov vysoko a odtedy ustavične rastol. Korpskommando na prípad nebezpečia postavilo mestu jeden bataillon pionnírov k dispozícii. Aby včas nebezpečenstva výstrelami z kanónov upozornili obyvateľstvo mesta a Csallóközu na hroziaucu povodeň. Priestor, kde bývajú koňské dostihy, jako i lesík za Dunajom t. zv. Au bol už tiež pod vodou. Arciknieža Fridrich, ktorý náhle vrátil sa z Viedne sám viedol ratovnú akciu vojska. Celé mesto bolo na nohách. Vojsko ktoré stálo na pontonoch a ratovalo okolo t. zv. lesíka Au bývajúceich ľudí, ktorí sa pred povodňou vyškríabali na stromy a strechy.

Pamiatka rusko-tureckej vojny. Ruský cár vydal rozkaz, aby z príležitosti 25ročnej pamiatky rusko-tureckej vojny každému takému v aktívnej službe stojacemu vojakovi a námorníkovi, ktorý sa zúčastnil a rusko-tureckej vojne, vyplatili sto rublov.

Razzia v hlavnom meste. Budapeštianska polícia predvčerom v noci držala v hlavnom meste veľkú razziu a po zlopovestných nočných brľohoch polapala celú hromadu neistých, podozrivých existencií. Z príležitosti tejto lapili aj troch nebezpečných vlamačov: Ottu Reischera, Jozefa Burescha a Rudolfa Zinoldera, ktorí boli z hlavného mesta vykázani. Tiež lapili aj jedného zlopovestného zlodeja vozov menom Árona Samuela, ktorého už polícia dávno hľadala. Polícia prezkúmala aj preplnené nocľahárne a na mnohých miestach našla úžasné pomery. Tak ku príkladu v jednom byte v Alföldi ulici v jednej malej chýžke spalo dohromady šesťnásť mužských i ženských pospolu. Všetci spali na zemi na jednom spoločnom slamníku, posteľe v izbe ani nebolo. Medzi týmito

Kto na svoj majetok záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku «Kisbirtokosok Országos földhitelintézet» Budapest, V. ker., Géza-utcza 2. (svoj dom). Tento ústav dáva tak malú jako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platíť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho farchách. Predošlých veriteľov tento ústav z tohto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33 $\frac{1}{2}$, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platí, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárskeďy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých po- bočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požičky na 5% a na 4 $\frac{1}{2}$ %-tové požičky bez všetkého zťahnutia v hotových peniazoch vyplatí. — Komu je požička zapotreby, ten nech sa s dôverou obráti na tento ústav, odkiaľ každému na jednoduchý list vďačne dajú vysvetlenie.

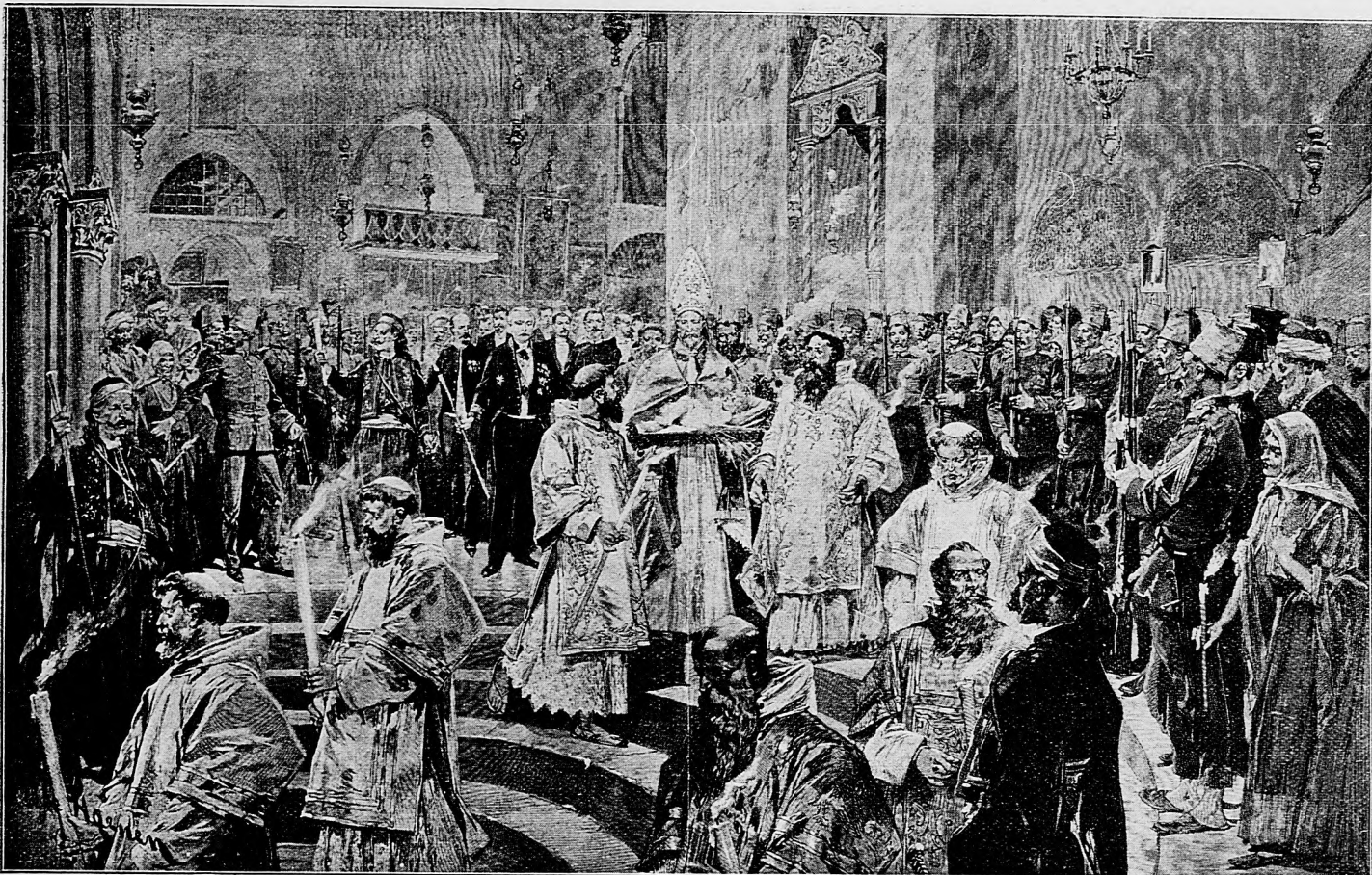
šesťnásť ľuďmi len v tejto jednej chýži našli deväť nebezpečných ľudí. Aký vzduch je v takýchto preplnených bytoch, o tom by len sami detektívi vedeli vyprávať, z takýchto príležitostí vidia hrozné, len málo ľuďom známe pomery hlavného mesta.

Zhorel v blázinci. Zo Štýrskeho Hradcu stal sa po tieto dni istý prípad. Do tunajšej nemocnice doniesli jedného od pijatiky sošaleného nádenníka. V noci nádenník v návale šíalenstva začal všetko drúzgať a lámať a ponevác vtedy v izbe chorých bola len jedna opatrovkyňa, ktorá si nevedela s ním rady, vybehnuť na

peštianska polícia zatkla dvoch tulákov, ktorí z krčiem a z kaviarní kradli kabáty. Jeden je agent Max Hermann rodom z Pakšu a druhý stolársky pomocník Alexander Ofstern rodom zo Szentmártonu. — Uklzol sa sluha. Ján Riha pri západnom nádraží a zlomil si nohu.

Upozornenie. Jednotliví sa už viackrát obrátili ku nám s tým, či je spoľahlivý požičku zaopatrujúci ústav alebo s požičkou zaoberajúca sa osoba?

Táto otázka od veľku bude zbytočná, lebo veľu odporúčame veľacteným čitateľom našim taký výborný ústav, ktorý je bezpečne spoľahlivý, ktorý sa nezaobera

Vianočná bohoslužba vo svätej Zemi.

chodbu a tu skryl sa do jedných veľkých železných kachiel, v ktorých vtedy nebolo zakúrené. Blázna hľadali po celej budove, ale ho nemohli najst. Rano, jako obyčajne, zakúrili do kachiel na chodbe a oheň už hodný čas horel, keď zrazu svalil sa vrch kachiel a na zem padnul blázon hrozne popálený. Vyšetovanie zistilo, že v kachľoch zaspal a keď sa zobudil pod ním už horelo. Spodkom sa už teda ratovať nemohol, vyškríbal sa tedy hore, ale dokiaľ bol vstave vyvalil vrch kachiel hrozne pohorel. Nešťastný človek, obeť to prekliatej pálenky, o niekoľko hodín skončil v úžasných mukách.

Drobné zprávy. Šarlach. Zo Stropkova oznamujú, že tam vypukol šarlach v tak veľkej miere, že slúžny telegrafične pýtal od ministra vnútorných záležitostí osobitného lekára. — Náhle zomrel v Starom Budíne pri práci robotník Štefan Ruzoň. — Kradli kabáty. Buda-

so sprostredkovaním požíčiek, ale sám tento ústav dáva požíčky, pričom každý jeden môže zašporiť výdavky za sprostredkovanie požíčky, ktokoľvek sa obráti o požíčku na ústav tento. Toto je krajinsko-pozemno-požíčkový ústav malých gazdov v Budapešti, ktorého cieľ a podmienky možno si prečítať v ozname, uverejnenom v dnešnom čísle.

***

Šťastným sa môže považovať ten človek už na tomto svete, za život, ktorého sa toľkí ľudia modlia, ako za lekárnik Felleru v Stubici pre jeho podivný Elsa-Fluid. Dňa 24. marca r. 1902. píše Michal Rajtik z Vistuku o. p. Báhony (prešporská st.) lekárnikovi Fellerovi nasledovný list: «Pochvalen Pán Ježiš Kristus! Z hĺbokosti srdca nášho dakujeme Vám všetci za váš požehnanie poskytujúci Elsa-Fluid. Keby sa kto chcel presvedčiť

o skutočnosti, nech sa ma opýta a ja milerád dosvedčím každému, že 1. Maria Čajkovič Jaková od bôlov už nevidela, o 3 dni ju Fellerov Elsa-Fluid úplne vyliečil; — 2. Jozef Moravčík od bolenia zubov temer zblaznel. Niekoľko kvapiek Fellerovho Elsa-Fluidu ho uzdravily; — 3. Peško Katarina Macajová mála zkazenú krv a myslela, že už musí zomrieť: Fellerov Elsa-Fluid a Fellerové Elsa-pilulky ju behom 4 dní úplne vyliečily; — 4. Tomáš Chorvát strašne trpel na žalúdočnú kŕče: 1. flaska Elsa-Fluidu mu pomohla; — 5. Tereza Križan už od rokov nemohla nohy pohybovať, 3 flasky Elsa-Fluidu tak ju vyliečily, že teraz už chodiť môže; — 6. Čajkovič Maria Pavlová už nemohla ruky pohybovať, Fellerovmu Elsa-Fluidu má čo ďakovať, že je teraz už úplne zdravá a že zase robiť môže; — 7. Michal Ján od rokov trpel na prsné bóle a na pokazený žalúdok, Fellerov Elsa-Fluid ho ochránil; — 8. Ja, Michal Rajtik sám som bol už od rokov ťažko chorý, nemal som žiadny apetít a vždy som ležal; odkedy užívam Fellerov Elsa-Fluid, som zdravý ako chren. 12 flasiiek Elsa-Fluidu za 5 korún rozosiela franko Eugen V. Feller, lekárnik v Stubici, kostolna-ulica č. 18. (Horvatsko, záhrebská stolica.)

***

Vždy len «pravé». Nie zriedka počuť pri kupovaní, že kupujúci prejavuje prianie, aby dostal tovar «pravý». Čo je to ale vlastne «pravý»? Týmto slovom naznačuje sa tovar «pôvodný», «prvý», vyrobený tak, ako to sám vynálezca chcel. Ale to už spočíva v povahe našej doby, že jakmile sa vyskytne vec nová, dobrá, ktorá s výsledkom bola prijatá, ihneď sa «napodobňuje» a napodobnina akožto «jednako dobrá», ba «ešte lepšia» ku kúpe sa ponúka. To deje sa obzvlášte u potravín, ačkoľvek práve tu je najviac zapotreby, «nepravému» tovaru sa vyhýbať. Keď viac než pred jedným desaťročím Kathreinerova sladová káva Kneippova pre svoje neobyčajné prednosti všade v domácnostiach rýchle sa zahostovala, vyskytli sa hneď také napodobené, podstrkujúce za ňu obyčajné pražené výrobky, pravému tovaru len svojím zovňajškom sa podobajúc, akožto vraj «jednako dobré», a hľadiacie pri tom len na svoj zisk. Klam ten ovšem netrval nikdy dlho, lebo naše gazdinky, ktoré sa sem-tam daly «prehovoriť», aby napodobeninu zkusily, spozorovali skoro ten veľký rozdiel čo do chuti. Ale prestane-li jeden, začína zase druhý, preto každá gazdinka dobre urobí, ak by zkusenosti s «nepravou» ešte sama nebola mala, keď pri kúpe sladovej kávy vždy doloží: «ale pravú Kathreinerovu» vo známych Kathreinerových balíčkoch. Lebo len táto má obľúbenú, lahodnú, zrnkovej kávy sa blížiacu chuť a len ona kávový nápoj, ktorý sa bol stal denným zvykom, zlepšuje. Taká je «pravá Kathreinerova» uznaná najlepšou náhradou za kávu zrnkovú, kde táto lekárom bola zakázaná. «Kathreinerova sladová káva Kneippova» bola a je práve prvým, pravým výrobkom, ktorý čo sa týka výborných vlastností dosiaľ nebol dostihnúť. O nej platí osvedčené heslo: «Len čo je pravého, je to «pravé».

Spoločné putovanie do Jeruzalema.

Pod duchovným vedením dôst. pána **Jozefa Kom-pánka**, dekana a farára v Nagy-Sztriczze (Trencsén m.). Smer cesty je z Budapešte cez Bukarest, Konštantínopol, Smyrna, Jaffa, Jeruzalem. — Jaffa, Saloniky, Nisch, Belgrád, Budapest.

Ceny: I. trieda 860 K.

« II. « 680 «

« III. « 312 «

S 21 denným I-vo triedovým zaopatrením. — III. trieda bez zaopatrenia 280 korún.

Hlásit sa môže u vyšmenovaného dôst. pána dekana a farára.

Spríevod sa pohne dňa 4-ho februára 1903 a navráti sa dňa 1. marca.

Vážna prosba!

«Kreštan» náš s budúcim číslom nastúpi desiaty už rok svojho jestvovania.

Desať rokov nie je tak veľký čas v živote ľudskom; no predsa uznať máme, že mnohé a mnohé premeny udávajú sa behom jedného desaťročia v živote tak jednotlivcov, ako aj v živote národov.

My u prahu toho desiatého roku spokojným svedomím obraciame zreteľ svoj na minulých už deväť rokov. I tešíme sa tajnou nadšenosťou všetkým tým bojom, starostiam, ťažkým, úmorným prácam, ktoré sledovali každé jedno číslo «Kreštana».

A nielen svedomie naše, lež priateľ nepriateľ pochvalne uznávajú nám, že časopisu takého, akým stal sa «Kreštan», ľud slovenský nikdy predtým nemal, ač potrebný mu bol on väčšmi nežli kus chleba.

Veľmi dlhá by to bola rozprávka, keby chceli sme tu teraz naporaď uviesť, čo všetko prekonal za ľud «Kreštan», tak v politike ako aj v živote súkromnom, spoločenskom. Jedno však isté: kdekoľvek odberá sa «Kreštan» náš vo väčšom počte, všade tam nadobúda si ľud samostatného smýšľania, všade tam prestávajú korhelstvá, upádajú hnusné židovské krčmy, okrášľujú sa chrámy Božie a školy, zakladajú sa spolky striezlivosti, čítacie kruhy, úverkové a potravné spolky, a nadvláda úradných tyránkov očividome klesá, veď nejednému oblámali sme rožky a vyrazili zuby jedovité, ktoré boly vycerené proti nášmu ľudu.

Kolko to všetko ale stálo práce: o tom milí naši čitatelia, žiaden z vás pochopu mať nemá, pochopu mať ani nemôže. To vie si oceniť iba taký, ktorý i sám mori sa pri stole redaktorskom. Na všetko pozor mať, za všetko zodpovedať, triasť sa mnoho ráz od zlosti, žiaľu, preháňať odpor oproti nevernosti ľudu, len zriedka zakúsiť radosti z podareného pokroku: všetko toto natoľko vyčerpáva pracovníka novin, že bez zjavnej pomoci Božej nebolo by možné složiť týždenne tých 16 strán nášho «Kreštana».

My písali sme málo ráz sladko, mnoho ráz trpkó. Nekládli sme však váhu na to, aby sa vám len slová naše páčily, lež išlo nám len o to, aby sa ľudu *pomáhalo!* Sladké lichotiace slová, chudákom vám málo osožia; ale vážna práca, rozumné pokroky v živote politickom môže len byť to, čo vás k životu vzkriesi.

Abý namáhania naše boly korunované čím skorej úspechom, nože starajte sa, bračekovci, všetci o čím

väčšie rozšírenie «Krešfana»! Chceš-li, ľudu môj pokračovať v dobrom a vymaniť sa z biedy všestrannej: musíš obetovať ten groš na noviny, z ktorých sa poučíš, a ktoré sú na obranu tvoju písané.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok ... .. **4 koruny**
na pol roka ... .. **2 koruny**
na štvrt' roka ... .. **1 koruna.**

Predplatiť treba len na túto adresu:

«Kreš'an» kiadóhivatala
 Budapest, VIII., József-körút 35.

Všetkým priateľom «Krešfana» posielame i nový časopis: «Posol Svätého Antona». Nech si toho «Posla» každý podrží a nech si to považuje akožto dar vianočný od nás. — Prečítajte si tie pekné nové novinky, a komu sa zapáčia, nechže predplati sa na ne pomocou tej poukázky, ktorá je pripojená k tomu »Poslu».

Ráč nám dopriať o milé Jezuliatko, všetkým šťastlivých Sviatkov!

Redakcia a vyd. «Kreš'ana».

DOPISY.

Lopašov.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Mnohovážený Pán Redaktor!

S dôverou prosím slávnú Redakciu nášho «Krešfana», by ráčila týchto pár riadkov uverejniť.

Drahí čitatelia «Krešfana», sdeľujem vám na krátko položenie našej obce, o ktorej nečítali sme už dosť dávno žiadne dopisy v našom milom «Krešfane», tak sa chytám ja pera, a pýtam sa vás prečo počuť o nás tak málo? Preto, lebo do našej obce z «Krešfana» málo čísel dochodí, snáď tri alebo štyri. To je trochu haňba na našu veľkú obec, že tí naši občania a tí ľudáci nechajú túto haňbu na sebe. Soberte že sa, hoc aj štyria spolu, a predplaťte si «Krešfana», však je to pekné meno «Krešfan», že budete môcť byť vzdelanejší.

Po druhé vám sdeľujem, drahí čitatelia «Krešfana», radostnú novinu (pozor dajte, aby ste aj vy tak robili!). Mali sme v našej obci dva šenky židovské, a včul sú už krešfanské. Chváľa Pánu Bohu, už máme aj licenciu, aj domy, a pritom aj sklep, a to s dvoma filiálkami, asice: jedna v Kočinej a druhá v Nižnej, a to nám všetko dobre ide. Prečo? Preto, lebo je to naše — za naše peniaze, ktoré sme si vložili do potravného spolku. My si to kupujeme, a čo si tam chosnu nanosíme, to je zase naše; a do včulku utekalo všetko k židovi. Preto krešfania, dajte už raz tým krivonosím pijaviciam pokoj, a napíšte

si na cedulku a prilepte si to na čelo, ktorí chodia k židom, to pekné slovo: «Krešfania kupujte len u krešfanov!» Opýtajte sa žida, že či by šiel do toho krešfanského sklepu kupovať, ba veru ani keby ste mu to dali za polovičné peniaze.

Drahí čitatelia «Krešfana», hádam by ste sa ma pýtali, ako sme k tým šenkom a k tomu sklepu prišli?

My veru jednoduchí roľníci s naším rozumom, ale s našou podporou, s rozumom ale prevelebného nášho pána farára Ferdinanda Šándorfiho, a pritom aj vedúceho knih pána organistu Timoteja Veselého. Nech ich Pán Boh živí na mnoho rokov medzi nami!

Drahí čitatelia «Krešfana», hádam máte v mysli, čo sú to tí predavači spolkoví. To sú jednoduchí roľníci, a ktorým to tak ide, jako keby boli v mestách kto ho vie jak učení. Nebojte sa toho, drahí krešfania, len sa do toho s celou svojou silou a uvidíte, že sa vám to potom zaľúbi.

Ďalej zdeľujem, že sa už pominuly voľby ablegátske, ale nám zas prišli voľby obecnie, — obecnieho predstavenstva.

V našej obci bola dňa 26-ho novembra voľba, ktorá nám tak vypadla, jako druhí chcel. V našej obci aj tak nebýva veľká kandidácia, lebo je malý plat a mnoho starosti, ale preto zas ostal starý rychtár, na žiadosť liberálov, lebo on je ich tatičko, ktorý ich vodil na tú baraninu do pálfického kaštieľa v Chtelnici, a tak tedy si aj zaspievame lopašovskú volebnú pieseň:

Lopašovskí liberáli
 svoje vóta zapredali;
 za pálené, za varené,
 aj za mäso barané.

Ostatné predstavenstvo máme ale samých ľudákov. Hľadte tedy všetci krešfania, aby pri budúcich voľbách na žiadneho sa tá pieseň nevšťahovala, to vám zo srdca všetkým prajem váš občan a

Ľudák.

***

Thebenská Nová-Ves.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velactený Pán Redaktor!

Ráčte byť tak láskavy, týchto pár riadkov v našom obľúbenom «Krešfane» uverejniť.

Sotva že sme naše rímsko-katolícke školy vyplatili a do poriadku dali, ktoré dnes nemajú páru v celej stolici, — ktoré len s veľkou núdzou a namáhaním zachoval pre nás katolíkov náš usilovný veľkomožný pán farár a stupavského okresu ľud milujúci ablegát Ján Trubiny — už sme sa zas namáhali, aby sme náš opustený a zanedbaný kostolík si obnovili.

Nezlomná je usilovnosť nášho milého duchovného pastiera, že s veľkými a ťažkými namáhaniami sme ho aj krásne z vnútra i z vonka obnovili. — Obnovenie stálo 9600 korún. Teraz sa usiluje náš, prekážky neznajúci, veľkomožný pán farár, aby čím skôr všetky tri oltáre nové postavil, a potom aj jednu peknú kalváriu. Čo sa mu aj k radosti jeho farníkov v krátkom čase podarí, lebo do čoho sa doteraz zaujal, to aj dokonale previedol, na naj-

väčšiu spokojnosť a radosť farníkov, trebárs sa to so začiatku aj nie všetkým ľúbilo. Ale neskôr všetci sme museli uznať, že s jeho vážnym a múdрым smýšľaním len dobre chce každému jednému a celej občianskej spoločnosti.

Medzi veľkými starosťami neopúšťa ani svoje ovečky, za ktoré už 10 rokov tak mnoho a dôkladne pracuje.

Jeho milým farníkom i teraz v krátko minulom čase spôsobil radosť, na ktorú ani nikdy rátať nemohli. Vydržoval im od 8-ho do 18-ho decembra sväté missie. — Ani väčšej radosti nám už ustrojiť dať nemohol.

Dňa 8. decembra večer páter Wolfgang Medlen a P. Olšovský, gvardián začali sv. missie. Každý deň dvakrát kázali a dvakrát vynačovali, a ustavične spovedali. Nie darmo povedal pán direktor missií, že oni prišli ryby loviť, ale mali aj požehnané lovenie, lebo bez mála všetci pristúpili k svätej spovedi. Krásna je vec, keď ovečky vidia aj svojho pastiera na pašienku duševnom medzi sebou. Tam stál aj pán ablegát a čakal až naňho príde rad ku svätej spovedi. Tam sme videli aj pána notáriuša s jeho paňou; páni učiteľia u prostred dietok kľučiac, s nimi odriekali: «Pane, nie som hoden, abys vsťúpil do prbytku mojeho . . .

Večnou pamiatkou nám bude tá processia, ktorú držali dňa 14. decembra so svätým «Križom», znakom vykúpenia. — Mládenci ho niesli uprostred pannien milo ovenčených. I z okolia mnohí vzali účasť na tejto processii, ktorej podobná v Tebenskej Novej-Vsi viac sotva kedy bude.

Dňa 17. decembra o 6. hodine sme sa lúčili. Jaké to bolo lúčenie? Všetci plakali. Pán direktor missií, keď už posvätil pamätníky, a udelil vo veľkom počte shromaždenému ľudu pápežské požehnanie, nazpät podal veľkomožnému pánu farárovi štólu, úrad kazateľský a sa mu so slzavými očima za láskavú a braterskú opateru poďakoval.

Pohnutý v srdci vystúpil náš duchovný otec na to miesto, kde sa najlepšie cíti, t. j. na kazateľnicu. Ľud jeho videl, že od radosti i on slzí, a rečníť nemôže. Dlho to trvalo, až prišiel k slovu. Srdečne ďakoval pánom missionárom za jejich apoštolskú prácu, s ktorou toľké ranené duše vyliečili a toľké poblúdené ovečky zpät priviedli k dobrému Pastierovi.

Ľud medzi tým ustavične oči si vytieral. Keď ale tie slová prehovoril, že: «tak stojíme tu so slzavými očima, jako tí chudobní pastieri efesski v meste Milete lúčiaci sa od apoštola . . .» Ľud nahlas začal plakať.

Boli to opravdoví Samaritáni, ktorí naliali do našich hriešnych, ranených duší opravdového oleja a vína nebeského smilovania.

Oči si utreli aj páni missionári, keď veľkomožný pán farár skončil svoju krásnu reč s tými slovami: čo dáme týmto chudobným synom svätého Františka? Povedzme jednohlasne: Pán Boh vám zaplať. A Ľud nahlas opakoval tie krásne slová.

Ale aj to bolo veľmi krásne, keď obecní rychtár, Martin Beleš, s obecnými predstavenými sa prišiel do fary za

jejich prácu a usilovnosť v mene celej obce srdečne poďakovať a prisľúbil, že nielen že s radosťou poslúchali, ale to aj zachovať chcejú sami, aj iných budú tomu vynačovať.

Aj to je dnes zriedkavé. Zato česť a sláva takým predstaveným.

Pán Trubiny si pred svojim dobrým a pobožným ľuďom zas jednu krásnu pamiatku založil. Ďakujeme mu srdečne.

Farník.

Zadováženie ovocných stromkov.

Nejeden z našich čitateľov chcel by si zasaďiť ovocné stromky, však ale nevie, kde by ich dostať môhol a aby ho mnoho nestáli. — Povieme mu našu tajnosť.

Kr. uh. minister orby (m. k. földmivelésügyi minister) pozakladal v našej krajine viac štepnic, taktiež pri každej gazdovskej škole jest štepnic. Z týchto štepnic ktokolvek za miernu cenu dostane štepy. Tam ale nech sa nikto neobrúti, lebo keď sa tie stromky neminú, nepozostáva ministrovi inšie, jako ich zadarmo porozdávať.

Keď tedy, drahý čitateľu, chceš zdarma stromky, napiš v maďarskej reči prosbu na jednom harku, zaopatri ju jednokorunovým koľkom (štemplom) a odošli ju do konca tohto roku k tomu ministrovi do **Budapešte** frankovane. V obci najdeš už niekoho, kto ti tú prosbu napíše, máš p. farára, učiteľa, notára.

Do prosby napiš koľko stromkov pítaš a síce: jabloniek, hrušiek, slivák a pýtaj aspoň sto kusov, veď keď ti toľko netreba, dáš tvojmu priateľovi. Osvedč sa v prosbe, že keď po železnici príjdu, že ich vymeniš, podpíš sa pekne, aby vedeli tvoje meno prečítať, napiš ostatnú poštu a železničnú stanicu, ktoré sú tebe najbližšie. Však ale aby si sa potom nedivil, príjde ti priemerne za každý stromček platíť dvadsať halierov, jakožto trovy zaobálenia a železničné.

Na jar len čakaj, dostaneš list od nejakej štepnic, k nemu bude pripojené písmo, ktoré máš podpísať a hneď tam odoslať, v tom písmo sa znovu osvedčuješ, že stromky prijmeš, všetky útraty vyplatíš a na stanici ich vymeniš. Neskoršie príjdu stromky.

Keď dostaneš tie stromky, na dopisovacom lístku (Levelezö Lap) «Kresťanovi» odpiš, my to v našich novinách uverejníme. Aspoň tak uvidíme, že sme tento článok bez výsledku nepísali.

Jako tie stromky máš zasadiť, to ti teraz písať nebudeme, do jary by si i tak ešte za-
budnul; na jar o tom napíšeme. Teraz len chytr
napíš prosbu a odošli.

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť tuto vypí-
sané knižky, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u
koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej
knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielajte peniaze
na vydavateľstvo «Kresťana», lež vždy tomu, kto patričnú
knižku predáva.

Tridsať-ročné jubileum farárského úradovania ve-
lebného pátra Zaoska. 40 str. Cena 25 kr. Čistý výnos
na rovnianský kostol. Dostať: Kníhtlačiareň Jula Zhorellu
(vo Veľkých Topolčanoch) Nagy-Tapolcsány, alebo u
pôvodu: vp. Ľudevít Gáspár, farár, Dlhépole (trenčian-
ská stolica.)

Náš premilý Zaosek je v tejto podarenej práci svojej
celý rozjarený: čo veta, to žart a posmech. Veľmi vrele
odporúčame dielo toto každému, zvláste ale velebnému
duchovenstvu.

Zábavné a poučné knižky sú tie najlepšie a naj-
lacnejšie knižky, ktoré sa kedy pre slovenský ľud písaly
a tlačily. Každá knižka je na 160 strán hrubá a obsa-
huje mnoho zábavných povestí, rozprávok, básní, pesni-
čiek, nártov a poučných článkov o hospodárstve, pri-
mysle, o zákonoch, o domácnosti atď. V knižkách sú i
obrázky. Tieto knižky vychodia štyri rázy do roka, a síce
v novembri, decembri, februári a marci po jednej. Na
všetky štyri knižky môžete sa odrazu predplatiť tak, keď
pošlete 1 korunu na adresu: Administrácia «Ľudových
Novín» v Turčianskom Sv. Martine (Turócz Szt. Márton).
Kto sosbiera 10 predplatiteľov a do 1-ho januára 1903,
pošle ich adresy i s predplatkami na horeudatú adresu,
ten dostane zadarmo všetky štyri knižky!

Nová domová pokladnica. Kalendár na rok 1903.,
redigovaný Dr. Pavlom Blahom, vyšiel nákladom Jozefa
Teslika v Uh. Skalici (Szakolca). Cena jedného výtisku
50 halierov.

Pútnik sv. vojtešský. Kalendár na rok 1903., re-
digovaný Martinom Kollárom, vyšiel nákladom spolku sv.
Adalberta (Vojtecha) v Trnave na 17 hárkoch velikej
osmorky s rozmanitým a bohatým poučno-zábavným
obsahom. Cena je len 50 halierov.

Odporúčame ho nášmu katolíckemu obecnstvu čo
najsnažnejšie.

Slovenský obrázkový kalendár pre kat. evanj. a
starovercov na obyčajný rok 1903. Cena 100 viaz. výt.
22 kor. 50 hal., neviaz. výt. 20 kor. 50 hal. Na drobn
1 viaz. výt. len 30 halierov.

K dostaniu u kníhtlačiarско-účast. Spolku v Turč.
Sv. Martine (Turócz Szt. Márton).

Dennica. Ročník V. Číslo 6. Vychádza raz za mesiac.
Rediguje Terezia Vansová na Pile, o. p. (Tiszolcz). Pre-

platná cena na celý rok 2 koruny. Dennica je ženský
časopis pre poučenie a zábavu.

**Včelár, nauka o včelárení pre ľud a ľudové hospo-
dárske i opakovacie školy.** Sostavil Ernest Lovecký, učiteľ
a včelár. Vydal spolok sv. Vojtecha v Trnave (čo podie-
lovú knihu na spolkový rok 1902—3). Cena výt. 60 hal.
Knižočka formátu malej 8-o na 138 stránkach s obráz-
kami obsahuje nauku včelárenia, podanú slohom ľud-
ovým, s láskou k veci, priehľadne a praktický. Za touto
knižočkou bude nasledovať ešte druhá o včelárení; ač-
koľvek i táto sama o sebe už je uzavreným celkom.
Druhý sväzok bude obsahovať zovrubnejší výklad o tak-
zvanom moderno-sedliackom včelárení. V našej dobe,
kde západné národy všemožné nauky hospodárske veľmi
horlivo pestujú, my Slováci ale sme v nich hodne za-
ostalí, odporúčame čo najvreľejšie túto dobrú knižočku
priateľom ľudu do pozornosti.

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť
alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete,
vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Kresťan kiadóhiva-
tala, Bpest, VIII., József-körút 35.*

**Všetkým milým dopisovateľom, čitateľom a či-
tateľkam našim prajeme z hĺbin srdca šťastlivých
sviatkov!**

Matej Cvik, Radošna. Dopis Váš musel vystať. Snáď
do budúceho čísla sa hodí.

Ján Dočkal, Pruska. Došlo už pozde.

Ján Talan Amerika. Veľmo vďačne by sme Vám to
urobili, ale nemožno.

Čitateľ vo Viedni. Vojanskej dane najmenšia
taksa je 2 zl.

Peter Bolvanský. Máte úplnú pravdu; len že tých
našich pp. musíte teraz hľadať s lampášom, keď chcete,
aby zaujal sa koľkotoľko za dobro blaha toho biedneho
národa. Prosíme Vás, by ste sa tam u vás zaujal, jestli
bude Vám možné za nášho «Posla». Číslo na ukážku sme
Vám poslali. Šťastlivý nový rok!

Čestár. Nemáto sa čo obávať, len pracujte na koľko
Vaše sily stačia. Dostanete. Srdečný pozdrav!

Štefan Kováč, Durkov. Ráče všetky čísla rozdať
a potom zretedne adresy nám doposlať.

Alojz B. Burský Sv. Peter. Prečítajte si dojdené
Vám čísla na ukážku.

Istý čitateľ. Vybavíme dľa Vašej žiadosti.

Anton Školna, Bistricsény. Doposavád nedošlo.
J. Meriač. Poslali sme.

Ceny potravných článkov.

Pšenica: Potisská 7.00—7.60 kor., peštianska 6.90
6.80 kor., z Báčky 7.25 kor., banátská 5.90—6.25.

Jačmeň: na krm 5.25—5.40 korún, do pálenice
— — — kor., na várku — — — kor.

Kukurica: 5.60—5.70 kor.

Krainer záživný prach pre svine.

Velaceni pane! Moje svine ništ nechceli žrať, a pritom boli veľmi chudé. Pripadne som dostal od jedného z mojich ľudí jednu obalku záživného prachu, to je načudovanie. Moje svine nemožem dokrmiť a berú naseba zďa naďa, a to možem poďakovať tomuto výbornému prachu, ktorý možem a budem každému jednému najlepšie odporučiť, a pritom prosím mňa zaslať poptoče 5 banikov krmneho prachu pre svine

31/10. 1900.

zuctov]

Joseph English štaniční majster Velisce Slavonia.

Viš udaná copia za ravné hall. A 2 hall. zaopatrennie originálnov dopisnicov

Laibach, 3/10. 1901 (m. p.)

Iván Planták e. k. notár.

Prímladích a starich zdravich sviniach je dostatočná jedna obálka dr. Trnkóczyho Krainer záživný prach pre svine za 50 halierov 5 obálkov stojí len 2 koruny. Je k dostaniu vo všetkých obchodách, v protivnom páde je k dostaniu po, oče z apatheki **Trnkoczy, Laibach** (Kraina).

Vianoce 1902.

V New-Yorku a v Londíne nešialani ani európejskú suchú zem a preto jedna na strieborné náradie fabrika nútenos vydela sa byť, že svoj tovar len za cenu roboty toho predá. Ja som splnomocnený, splnomocenstvo toto plniť a nazáklade tomto za 6 zl. 60 krajciarov nasledujúce náradie pošlem:

6 kusov veľmi fajrove stolové nože s opravdivou anglickou klingou,
6 kusov amerického patentirovaného striebra vydičky,
6 kusov amerického patentirovaného striebra jedáci ližice,
12 kusov amerického patentirovaného striebra kávové ližice,
1 kus amerického patentirovaného striebra polievkovú ližicu,
1 kus amerického patentirovaného striebra mliekovú ližicu,
6 kusov Anglická Viktoria spodnie táče,
2 kusy imponantné stolové svietniky,
1 kus ajnove cukrové sitko,

42 kusov spolu len 6 zl. 60 kr.

Tieto 42 kusí predtýmto 40 zl. koštovali a včul len 6 zl. 60 kr. v najlavnejšej cene je k dostaniu. Americké a patentované striebra je jedna s vonku a s nutra biela kova, ktorá striebornú farbu aj 25 rokov udrží začo ja garantujem. Svedectvom tomu, že tento oznam

není klamstvo

zavazujem sa bar komu, komu sa náradie nepáči peniaze spatky dať. Nech nikto nezamešká túto pohodlnú príležitosť použiť žeby si túto okrášľujúcu garnitúru nezaobstaral,

Vianočný a novoročný dar.

d'alej do každej lepšej domácnosti prílež je súca, k dostaniu je výlučne len u

A. HIRSCHBERGA

amerického patentirovaného striebra závod

Viedeň, II., Rembrandstrasse 19E. Telefón 14597.

Rozposielky na okolie s dobierkou alebo peniaze vopred v postani. Ku tomu čistiaci prach 10 kr. Opravdivý len na boku vydiacu ochraňujúcou markou (zdravotná kova).

— Výťah s tisícich uznajúcich listov:

S prvou zásielkou som úplne spokojný, prosím ešte jednu garnitúru za 6 zl. 60 kr. Koložvár barón Bánffy jeho exell.

S prvou zásielkou som úplne spokojný, prosím ešte jednu zásielku. Kaloča, Ján Majorossy, kanonik.

Zásielku s jedácim servicom som obdržal, veľmi som spokojný nech mi ešte jednu takú garnitúru 42 kusí na dobierku s amerického patentirovaného striebra pošlú.

Bozovič, Kr.-Sörénska st.

S. Keresztes, hlavný slúžny

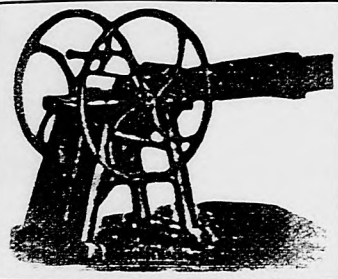
Lacné české perie.

5 kilo nové tmavé driapané 9 kor. 60 fill., lepšie 12 kor. Biele mäkké, jak páper 18 kor. — 24 kor. Biele ako snah mäkké ak páper, driapané 30 kor. — 36 kor. Rozposielanie s dobierkou franco zamene- nie a nazpät prijatie je pod tou výnimkou dovotené jestli sa na poštové útraty vynahradia. **Benedikt Sachsel, Lobes** 135 (pošta Pilsen Čechy.)

Páni hospodári!

Netreba vám via- cej hospodárske stroje z cudziny alebo od firiem nám nepriateľských drahšie kupovať, lebo moje výrobky dosiahly znač- nej dokonalosti.

Odporúčam svoje najnovšie: **Mlátačky s oce- lovými auličkovými ložiskami**, ktoré idú o polovicu

lahšie, než ktorékoľvek iné. **Zentúre** dľa naj- novších modellov. **Zlep- šené rajtáre**. **Výborné sečkovice** americkán- skeho a anglického sy- stému. **Triery**. **Strú- hadlá** na burgyňu. **Šro- tovníky** na zrno. **Stro- je** na siatie. **Pluhy, brány**. **Stroje** na re- zanie kapusty. **Mač-**

kadlá na syr, borievky a na hlynu. **Železné man- gle** na prádlo, **decimálne váhy** a stroje na lá- manie stromovej kôry.

Cenníky zašlem na žiadosť zdarma a franko.

Michal Treskoň,

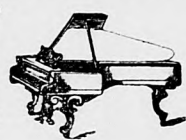
strojník a majiteľ dielne na hospodárske stroje

v **Bytči** (Nagy-Bittse).

62

Pozor!

Prv nežli by ste Klavír, Harmonium alebo Piano chceli kúpiť, pýtajte sa najprv u nás, kde dosta- nete najlepšie a najlacnejšie Klavíre, Harmonie a Pianá jako cudzozemské, tak aj zdejšie a najvýbor- nejšie výrobky, sú nové a už aj prehratie. Žiadajte si od nás cenník. **Artúr Weinberger**

Artúr Weinberger

Göding, Ring-Gasse (Morava).

72

So dňa na deň viac sa
preukazuje jako ———

dobrodenie
a nevyhnutel'ná potreba v kaž-
dej rodine ———

**Kathreinerová ———
Kneipp-sladová káva**

Ľni jedna obozretná gazdina nech
neostycha zaviesť túto chutnú,
zdravú, kávu do svojej domácnosti.

Niet žiadnej lepšej zastupiteľ'ky a
náhraditeľ'ky bôbovej kávy tam,
kde je táto lekárom zakázaná. ———

Kathreinerová Kneipp-sladová káva
je len vtedy pravdivá, keď je na balí-
koch-farár Kneipp ochranná známka.
Otvoreno predavaná alebo iným spô-
sobom balikovaná káva je už viac nie

Kathreiner-ová.

Sen zachránil mu život.

Skutočná udalosť zo života. — Rozpráva **Jan Schulz vo V. Komlóši.**

(Odtisk zakázaný.)

Teda neveríš, že by jeden sen mohol zachrániť život človeku? Toto pýtal sa ma môj priateľ Karol, keď som ho viani na Vianoce navštívil — a keď pochybuje triasol som hlavou, pokračoval: «Počúvaj teda! Práve dnes je tomu rok, čo som bol u Jozefa, ktorého znáš aj ty a ktorý je organista, ten mi rozpovedal ako mu jeden sen zachránil život. Celá rodina jeho bola nemocná a aj on sám trpel na **influcnu a na zapálenie pľúc** — už aj krv plaval, jeho testiná mala **žalúdočné krče a pichalo ju v bokoch**, deti ležaly mu na **zapálenie hrdla a šarlach** a trpely na **bledačku**; sám organista bol taký chorý, že sa už aj ospovedal a keď večer zaspal, nikto nemal nádeje, že sa ešte kedý zobudí. — Ale na druhý deň rano predsa sa zobudil a riekol svojej manželke:

«Márka, mne sa snivalo, že som si kúpil kalendár a vyzdravel som!»

Jozefova žena veľmi verila na sny a hneď aj kúpila jeden kalendár. Sotva že ho počala prezerat, napadla jej rozprávka: «Ochrana života», v ktorej opísané bolo liečenie všetkých chorôb chýrnym **Fellerovým Elsa-Fluidom**.

Mária už aj predtým bola objednala rozličné fluidy, ale tieto nič neosožily, len teraz zvedela, že **jedine Fellerov Elsa-Fluid** pomáha, ktorý je **ten vtedy pravý**, keď je objednaný rovno od apatekára **Eugena V. Feller** v **Stubici**, **Templom-utca 18. szám** (záhrebská stolica).

Hneď nato telegraficky objednala 12 fliašiek z **Fellerovho Elsa-Fluidu** za 5 korún, menej totiž nemožno dostať. Už na druhý deň došiel Elsa-Fluid a pán Feller zaplatil ešte aj poštovné útraty.

Ale chorý nechcel nič užiť, pánu farárovi a Marke, ktorí ho prosili, aby oproboval užiť **pravý Fellerov Elsa-Fluid**, povedal:

«Mne už nič nepomôže, nehajte ma pokojne umrieť!» Ale keď úbohá jeho žena nariekajúce prosila, aby aspoň na svoje deti myslel, dal sa nahovoriť. Denne 20 kvapôk dali mu užiť na cukre a krem toho viackrát natreli mu celé telo Elsa-Fluidom a hneď cítil sa lepšie. Zaraz objednal si ešte 48 fliašiek Elsa-

fluidu za 16 korún a za 4 koruny 6 balíkov **Elsa-piluliek** (o ktorých tiež čítal, že veľmi dobre liečia žalúdočné nemoce) a o 3 týždne tak on, jako i jeho deti a testiná, ktorí všetci užívajú **Fellerov Elsa-Fluid**, úplne vyzdraveli.

— riekol mi priateľ Karol — «takto zachránil sen život jedne celej rodine.» Keď sa po dedine rozmesol chýr o podivuhodnej živovej sile **Fellerovho Elsa-Fluidu**, všetci chorí objednali si z tohto výtečného domáceho prostriedku a všetci presvedčili sa, že **pravý Fellerov Elsa-Fluid** úplne a rýchlo lieči **rheumu, opuchlé nohy, obličkovú nemoc, opuchliny, pichanie, zimnicu, pakosnicu, chromé ruky a nohy, klepanie, srdca, vzdychavivosť, hučanie v ušach, bolenie zubov a zlý zápach úst, zvlášte ale slabosť očí a nervové choroby, nemoce hrtana a hrdla, škrofle, rany, zmrzlé údy, ružu, plusgiery a bradovce. Ľudia dali užívať Fellerov Elsa-Fluid aj deťom proti zlačke, horúčke, osýpkam, zachrýpnutiu, kašfu, proti hlístam a pásomnici (Bandwurm), natreli deťom telo Fellerovým Elsa-Fluidom, keď mali výsyp na tvári, alebo na tele, ba i keď mali na hlave homporu a Fellerov Elsa-Fluid vždy osožil.»**

Mne priateľ veľkú radosť urobil, že mi to všetko rozpovedal, lebo aj ja sám už od dávnejšieho času trpel som na **slabosť a nočné potenie**, krem toho nemohol som jesť, mal som zú stolicu a trápilo ma **kyslé grganie** (ryhanie), paliły ma obličky a hlava sa mi točila, nasledkom čoho bol som taký rozčutený a nervosny, že som ani spávať nemohol.

Aj ja som si teda dal doniesť od lekárnik **Feller** 2 tucty **Elsa-Fluidu** za 8 korún 60 halierov a 6 balíkov Elsa-piluliek na prehnanie za 4 koruny a s čistým svedením môže každý povedať, že **Fellerov Elsa-Fluid** je najlepší prostriedok. Kto je chorý, predovšetkým nech oprobujú a objednajú si ho od lekárnik

EUGENA V. FELLERA, **STUBICZA**, **Templom-utca 18.** (záhrebská stolica). Každý mi bude povďačný za dobrú radu.

Mnohí moji známi a priatelia envália Váš výtečný liek. Najprv sám na sebe zkušil som veľký jeho účinok, trpel som totiž na holenie drieku a veľm. ma klalo a všetko to prestalo, jaknáhle som si ním len tri razy natrel telo.

Szente, 4/XII. 1901.

Ludvik Kiss.

Pravý Fellerov „Elsa-Fluid“

(Fellerov Fluid z esencií príjemne voňa; účion bylín so známkou «Elsa».)

musí na všetkých úpravách a na každej flaške nosiť takúto ochrannú známku jaká te tu vyobrazená s menom «Elsa» a s podpisom «Feller». — **Zdravotníckymi vrchnosťami preskúmaný a odobrený prostriedok a na výstavách v Paríži, v Ríme, v Londone, v Nizze a v Berlíne Fellerov Elsa-Fluid** vyznačený bol zlatou medailou, krížom a čestným diplomom. Objednajte si «Fellerov Elsa-Fluid» len prištvou dobierkou, alebo za vopred zaslané peniaze. **Stojí:**

12 fliaš alebo 6 dvoj. fliaš 5 kor. — hal.
2. „ „ 12 „ „ 8 „ 60 „
36 „ „ 18 „ „ 12 „ 40 „

48 fliaš alebo 24 dvoj. fliaš 16 kor. — hal.
60 „ „ 30 „ „ 20 „ — „

S návodom o upotrebení, s poštou a s bedničkou. Menej než 12 fliašiek sa nerozposiela.

Ku Elsa-Fluidu odporúča sa ako najlepší prostriedok na prehnanie a proti všetkým žalúdočným chorobám **Fellerove Rebarbara-Pilulky**. Jeden balík (6 škatuliek) 4 koruny. — Zdarma dostanú objednávateľia ku každému opätovne objednanému tuctu Elsa-Fluidu 1 fliašku. Varujeme sa napodobenín!

Kto chce dostať **Fellerov Elsa-Fluid**, a **pravé Fellerove Elsa-pilulky**, nech si objedná listovne a jasno napíše adresu jediného došvateľa:

Eugen V. Feller, lekárnik, dvorný dodavateľ jeho cis, a kráľ. vysosti princea Filipa Bourbona. **STUBICA**, **Templom-utca 18. szám.** (Záhrebská stol). — Hlavný sklad v **Budapešti**: u lekárnik **Jozefa Töröka**, **Kraľovská ulica č. 12.**, v lekárni «Nádor» **dra Eggera Váci-körtut č. 17.** a v lekárni **Bélu Zoltána**, **Szabadság-tér.**

